herpy

AGAMER

Saara hardwickii

Saara hardwickii är en kraftig, växtätande dabbödla från Thar-öknen och de omgivande torra slätterna i Indien och Pakistan. Den blir 34-49 cm, gräver djupa hålor i fast jord och lever i lösa kolonier. Den kräver ett stort, varmt och torrt terrarium med djupt bottensubstrat och kraftig UVB. Arten förekommer sällan i handeln, och skötseln bygger till stor del på erfarenheter från släktet *Uromastyx*.

Familj: Agamidae Engelska: Hardwick's Spiny-tailed Lizard Tidigare namn: *Uromastyx hardwickii; Uromastyx hardwicki; Uromastyx griseus; Uromastyx reticulatus; Centrocercus similis* Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**34-49 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Öken och halvöken**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**150 × 70 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Värmeplats	**45-50 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**20-30 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Vintervila	**16-22 °C** 8-12 veckor
Föda	**Växter**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**8-15 ägg**
Inkubation	**60-70 dagar** vid 33-34 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Saara hardwickii är en brett byggd, tillplattad agam med runt huvud, platt nos, skrynklig hud och en kort, kraftig svans som är täckt av kransar av spetsiga fjäll med stora taggar på sidorna. Grundfärgen är gulbrun, sandfärgad eller olivgrön, ofta med svarta fläckar och slingor och en tydlig svart fläck längst fram på låret. Färgen varierar och är mörkare under de kalla perioderna.

Hanen blir 40-49 cm inklusive svans och honan 34-40 cm. Hanen har längre svans och tydligare lårporer.

Arten beskrevs 1827 och har länge förts till *Uromastyx*, och den säljs fortfarande som *Uromastyx hardwickii*. År 2009 återinfördes släktet *Saara* för de tre arterna *S. hardwickii*, *S. loricata* och *S. asmussi*. Det vetenskapliga namnet hedrar den engelske officeren och naturforskaren Thomas Hardwicke.

S. hardwickii är vaksam och försvinner snabbt ner i hålan vid minsta fara. Arten förekommer sällan i handeln, och det finns bara lite dokumenterad erfarenhet av skötsel och avel i fångenskap. Rekommendationerna bygger därför på artens biologi och på siffror lånade från *Uromastyx*, och arten passar bäst för en hållare som redan har lyckats med törnsvansar.

Utbredning och livsmiljö

Saara hardwickii lever på de torra slätterna i nordvästra Indien och Pakistan: från Uttar Pradesh i öster över Rajasthan till Gujarat med Kutch, och i Pakistan bland annat i Sindh och Punjab. Arten finns också i gränsområdet i Afghanistan. Thar-öknen är artens starkaste fäste, och typlokalen ligger i distriktet Kannauj i Uttar Pradesh. På många håll är bestånden i dag små och spridda.

Arten är upptagen som sårbar på IUCN:s rödlista. Bestånden minskar eftersom djuren fångas för mat, folkmedicin och terrariehandel, och eftersom livsmiljöerna försvinner genom uppodling, konstbevattning och spridning av invasiva växter.

> **Naturlig utbredning:** Indien, Pakistan och Afghanistan.

LIVSMILJÖ

Saara hardwickii lever på torra, öppna slätter med fast, sandig eller grusig jord och gles växtlighet, i halvtorra gräsmarker och buskmarker och i utkanten av torra lövskogar. Den föredrar fast mark framför lösa sanddyner. Arten lever i kolonier, ibland i utkanten av byar, och i Kutch på högt belägna öar av sandig jord som sticker upp över monsunens översvämningar. Klimatet är hårt: på sommaren kan luften nå 50 °C, på vintern sjunker den till omkring 0 °C, och det faller 100-450 mm regn per år, mest i juli och augusti.

Djuret gräver en sluttande, slingrande eller spiralformad gång på 6-8 cm i diameter och över 2 m i längd med ingång i marknivå och en liten kammare i änden. Hålan är svalare än ytan och djurets viktigaste skydd mot värmen. Djuret solar sig nära ingången och glider ner i hålan vid fara. Varje vuxet djur har sin egen håla, men nykläckta ungar håller sig en tid nära de vuxna och söker föda tillsammans med dem. Djuren är aktiva från februari till oktober och går i dvala från november till februari; innan dess lägger de upp fett i långa remsor längs ryggraden.

Födan är enformig. Gräs av släktet *Dactyloctenium* utgör det mesta, kompletterat med örter som *Heliotropium*, *Euphorbia* och *Aerva*. På andra håll äter arten blommor och frukter av *Capparis aphylla*, baljor av *Prosopis cineraria*, frukter av *Salvadora persica*, saltväxter och rotknölar av gräs. Insekter äts nästan bara kring häckningstiden. Rovfåglar som falkar och örnar tar många djur.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 150 × 70 × 60 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Välj ett terrarium i trä, PVC eller plast med glasfront och gärna nätlock.

Bottensubstratet grävs i och ska vara djupt: minst 15 cm, gärna mer, av fin sand blandad med jord och lera så att gångarna håller. Håll de översta centimetrarna torra och fukta bara lite på djupet. Undvik kalksand och krossade valnötsskal, som kan ge tarmstopp. Avföring och urinsyra tas bort dagligen, och substratet byts helt var 3:e-4:e månad.

Bygg solplatsen av flata stenar eller skiffer under värmelampan, gärna som en hög med mellanrum så att djuret kan krypa in och välja sin temperatur. Fäst stenarna så att de inte välter när djuret gräver under dem. Ge minst tre gömslen, fördelade mellan den varma och den svala sidan. Värmelampor skärmas av. Håll ett djur i varje terrarium.

Läs mer: Värme och temperatur

TEMPERATUR

Solplatsen ska ha en yttemperatur på 45-50 °C, mätt med en infraröd termometer precis under lampan. Arten föredrar en kroppstemperatur på 38-40 °C och tål bara kortvarigt över ca 46 °C, så det ska finnas en tydlig gradient ner till en sval sida på 27-32 °C och ett svalt gömställe som djuret kan dra sig tillbaka till. Värmen ska komma uppifrån, till exempel från en halogenspot, aldrig från en värmematta under substratet. Är solplatsen för varm eller för kall justerar du med en dimmer eller genom att höja eller sänka stenarna.

På natten stängs värmen av, och temperaturen får sjunka till 18-22 °C.

I naturen går arten i dvala från november till februari och lever då på sina fettreserver. I terrariet kan djuret få en sval vila på 8-12 veckor med kortare dagar på 6-8 timmar och en rumstemperatur på 16-22 °C, medan solplatsen hålls på omkring 30 °C. Siffrorna för vilan är lånade från *Uromastyx*. Ge bara vintervila åt friska, välnärda djur, och väg dem före och under vilan.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara låg, 20-30 %, mätt vid botten på den svala sidan. Ihållande hög luftfuktighet gör djuret sjukt, så spraya inte terrariet. Substratet fuktas bara lite på djupet så att gångarna håller, medan de översta centimetrarna är torra.

Djuret får det mesta av sitt vatten genom födan. En liten skål med friskt vatten skadar inte i ett väl ventilerat terrarium. Byt vattnet dagligen.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och behöver kraftigt ljus. Använd en LED-lampa eller ett lysrör på ca 6500 K som dagsljus, skilt från värmen. UVB är nödvändigt: ett T5 HO-rör på 12-14 % över ungefär hälften av terrariets längd på den varma sidan ska ge ett UV-index på 4,5-6 vid solplatsen, motsvarande Ferguson-zon 3. Kontrollera med en UV-mätare och byt rören efter 6-12 månader eller enligt tillverkarens anvisning. Dagen är 12 timmar på sommaren och kortare på vintern.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Saara hardwickii är nästan ren växtätare, och i naturen är gräs den viktigaste födan. Ge därför färskt gräs och bra hö som en fast del av kosten, kompletterat med salladsblandningar, rucola, maskrosblad, endive, pak choi och kålrotsblad samt ätliga blommor som maskros och hibiskus, alltid utan bekämpningsmedel. Hårda grönsaker rivs fint.

Frön och baljväxter, till exempel krossade linser och vit hirs, ges i små mängder högst en gång i veckan, eftersom de ger fetma. Frukt är en sällsynt godbit. Insekter behövs inte, men en enstaka mjölmask eller superorm kan ges då och då, särskilt till honor under häckningstiden.

Ungar matas varje dag och vuxna 4-5 gånger i veckan. Strö kalk och ett vitamintillskott över maten ett par gånger i veckan.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten lever ensam i sin håla och ska hållas enskilt. Ett nytt djur ska få vara ifred de första veckorna och kan ta lång tid på sig att börja äta, särskilt om det är vildfångat. Hantera inte djuret under invänjningen, utöver vägning, och kontakta veterinär om det inte har ätit efter två veckor. Närma dig långsamt och alltid underifrån, aldrig ovanifrån. Väg djuret en gång i månaden och tvätta händerna efter kontakt, eftersom kräldjur kan bära på salmonella.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen är större än honan och har längre svans och tydligare lårporer. Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade för arten. Sätt bara fullvuxna, välnärda djur i avel.

PARNING

I naturen parar sig djuren under den varma tiden före monsunen; uppgifterna varierar från april-maj till juni-september. Avel i terrarium är inte beskriven för arten. Hos *Uromastyx* följer aveln på en sval vintervila, och efter vilan ökas dagslängden och temperaturen stegvis innan honan och hanen sätts ihop. Håll ett öga på djuren och var beredd att skilja dem åt.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger vita ägg, och kullen är på 8-15 ägg. Hon ska ha en djup äggläggningslåda med en fuktig blandning av sand och jord så att gången håller och hon kan gräva ner sig. Ge henne ro och rikligt med foder efter läggningen.

INKUBATION

Ruttid och ruttemperatur är inte dokumenterade för arten; 60-70 dagar vid 33-34 °C är lånat från *Uromastyx*. Lägg äggen i samma läge som de låg i, i en sluten behållare med fuktig perlit som klumpar sig när man kramar den, och väg behållaren en gång i veckan.

I naturen kommer ungarna fram från maj till juli, före monsunen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar är 7-9 cm långa och har svartbruna slingor på en klart brun botten, mer kontrastrikt än de vuxna. Uppfödning i fångenskap är inte dokumenterad. Håll ungarna enligt samma principer som ungar av *Uromastyx*: samma solplats och temperaturgradient som de vuxna, många gömslen, finsnittade gröna växter och gräs varje dag och frön först från sex månaders ålder. Skilj ungarna åt i god tid innan de blir könsmogna.

Hälsa och vanliga misstag

Hälsoproblemen är inte dokumenterade specifikt för arten; följande gäller törnsvansar i terrarier:

- Benskörhet (sekundär nutritionell hyperparatyreoidism) vid för lite UVB, kalk och D3.
- Luftvägsinflammation och slem vid konstant hög luftfuktighet.
- Fetma vid för många frön och för mycket protein.
- Tarmstopp vid kalksand, valnötsskal och för låg temperatur.
- Brännskador från värmemattor och oskyddade lampor.
- Parasiter hos nyintroducerade, ofta vildfångade djur. Håll nya djur i karantän i 3-6 månader.
- Skorpiga sår på läpparna och huden, som kan bero på bakterien *Devriesea agamarum*. Den smittar mellan agamer och kräver veterinärbehandling.

Ett friskt djur är runt och fast, har klara ögon och äter regelbundet. Viktnedgång, aptitlöshet och slöhet kräver en veterinär med erfarenhet av kräldjur.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.